

## TITULUS XVII.

DE PRIMITIIS, OBLATIONIBUS, CETERISQUE TEMPORALIBUS  
BONIS CLERICORUM.

- |  |   |
|--|---|
| I. & II. Primitiæ quomodo apud<br>Hebræos, quomodo apud<br>Christianos debentur? | VIII. Distributiones quotidiana.<br>na.     |
| III. Oblationes quid?  | IX. De his Tridentini Concilii<br>decretum. |
| IV. ad VI. Earum distinctio.   | X. Qui distributiones accipiunt?            |
| VII. Cui adscribendæ oblationes?   | XI. Portio congrua.                         |

## §. I.

**P**rimitiæ sunt rerum primi fructus, qui Deo offeruntur. Apud gentes omnes vetustissimi instituti est primitias Deo offerre, & consecrare. Hebræi vero Divina etiam lege primitias dabant, quarum tamen modus, & ratio potius moribus, quam lege ipsa erat constituta (1). Inter Christianos primitiæ ante ipsas decimas obtinere cœperunt; & vero antiquissima sunt monumenta, unde intelligimus, Christianos primitias rerum suarum præstare consuevisse (2).

(1) Consule Hieronymum in *Ezechiel. c. 45. vers. 13. & 14. opp. t. 5. col. 565. ed. Vallarsii Veron.*

(2) Origenes *Contr. Cels. l. 8. n. 34. p. 766. t. 1. ed. Paris. 1733.*, Irenæus *l. 4. Contra Hæreses c. 17. p. 219. ed. Paris. 1710.*, Auctor *Canon. Apostolor. Can. 5. & Constit. Apostolic. l. 8. c. 40. uterque apud Cotelerium PP. Apostolic. t. 1. p. 423. & 442. ed. Amstelæd. cit.*

§. II. Dabantur primitiæ non tantum ad agnoscendum creatorem, sed etiam ad ministros Ecclesiæ sustentandos (1), erantque præsertim ex uvis, & frumentis (2), certa que extabat precum formula, quæ in earum benedictione adhibebatur (3). Nunc fere ubique primitiæ desierunt (4), ac si qua regio est, in qua adhuc eæ ex consuetudine tribuuntur, ex eadem

noscitur quid, & quantum dari debeat.

(1) In Synodo Gangrensi in *Præfat. Collect. Harduini t. 1. col. 530. & seq.* gravissime reprehenduntur hæretici Eustathiani, quod primitias fructuum Ecclesiæ olim datas sibi vindicassent, suisque adscripsissent; & hinc duo emittuntur canones, quibus sub poena anathematis omnes prohibentur eos fructus Ecclesiæ oblatos accipere, aut dare extra Ecclesiam, præter Episcopi sententiam *Can. 7. & 8. col. 535. l. c.*

(2) Concilium Africanum *c. 4. apud Pithœum Cod. Canon. Eccles. Roman. p. 144. ed. Paris. cit.*, S. Gregorius Nazianzenus *Ep. 80. p. 833. opp. t. 1. ed. cit.*

(3) Habes hanc formulam apud Auctorem *Constit. Apostolic. l. c.*

(4) Post sæculum V. vix ulla amplius mentio primitiarum occurrit; tantum indicuntur in Concilio Hispalensi apud Ivonem in *Decret. par. 3. c. 174.*

§. III. Oblationes sunt munera, quæ à fidelibus Deo, & Ecclesiæ sponte offeruntur. Antiquissimus earum usus est, atque ab ipsa Apostolorum ætate repetendus (1). Nemo offerre cogebatur, sed turpe erat, eum non offerre, qui posset (2); & illorum, quorum præclara erant munera in Ecclesiam, nomina publice recitabantur (3). Neque vero omnibus offerre licebat; quoniam oblationes, præsertim Eucharisticæ, ecclesiasticam communionem ostendebant, & ideo rejicebantur oblationes eorum, qui in Eucharistia non communicabant (4). Ipsi Consistentes, qui scilicet in summo poenitentium gradu versabantur, quamquam communium precum essent participes, tamen ad altare offerre prohibebantur (5); & sæpe restitutas constat oblationes eorum, qui deinceps in hæresim inciderant (6).

(1) Agapas, sive sacra convivia Apostoli instituerunt, atque horum ratio erat, ut singuli Fideles panem, ac vinum, aliaque etiam ad Ecclesiam offerrent, è quibus panis, vini que parte consecrata, quod reliquum erat, in commune illud convivium conferebatur. Atque huc referendum illud Apostoli *1. ad Corinth. XI. 21. Unusquisque suam cœnam præsumit ad manducandum, & alius quidem esurit, alius ebrius est.* Licet vero deinceps Agapæ desierint, ta-

men oblationum usus diu retentus est. Agit, præter ceteros, de Agapis Tomassinus *Vet. & nov. Eccles. discipl. p. 3. l. 3. c. 47. n. 1.*

(2) Cyprianus *de Oper. & eleemosyn. p. 141. ed. Amsted.* 1700. reprehendit foeminam, quæ cum dives esset, nihil obtulerat. & S. Augustinus, seu potius S. Casarius Arelatensis Auctor *Serm. 85. de Tempor. n. 4. & 5. col. 454. opp. t. 5. par. 1. ed. cit.* populum ad hanc officii partem vehementer hortatur, sed lapsu temporum, imminuta apud multos pietate, latis legibus jussi sunt Christiani certis saltem diebus oblationes facere. Concilium Matisconense II. *Can. 4.* apud Labbæum *t. 6. col. 674. ed. Ven.* cunctis diebus dominicis panem, & vinum ab omnibus offerri jubet; & Capitularia Regum Francorum *l. 6. c. 170.* apud Baluzium *col. 636. ed. Ven.* 1772. quotidie oblationes fieri mandat; & *si quotidie non potest, saltem dominica die.* Quo loco autem oblationes fierent laicorum, quibus ad altare accedere non licebat, diligenter ostendunt Bona *Rer. liturgic. l. 2. c. 9. §. 1. p. 199. t. 3. ed. Taurin. cit.*, & Sala *in Notis ad eundem locum, & ad c. 8. §. 4. & 6. p. 183. 191. & 200.*, & Martenius *de Antiq. Eccles. rit. l. 1. c. 4. art. 6. §. 7. t. 1. p. 140. ed. Antwerp. seu Ven. 1763.*

(3) Cyprianus *Ep. 60. ad 62. ad Episcop. Numid. p. 274. ed. cit.*, Hieronymum *in Jerem. l. 2. c. 11. vers. 15. & 16. opp. t. 4. col. 921. ed. Veronæ cit.*, Innocentius I. *Ep. 25. ad Decent. Episc. Eugubini. c. 2.* apud Constantium *Ep. Pontific. Roman. col. 857.*, Auctor *Constit. Apostolic. l. 3. c. 4. p. 279. ed. cit.*, quem in locum vide Cotelerium, & vide etiam Card. Bonam *Rer. liturgic. l. 2. c. 8. §. 7. t. 3. p. 191. seq. ibique Salam in Not.*, ac Selvagium *Antiquit. Christian. l. 2. c. 1. §. 8.*, ubi multa habes de his nominibus recitandis.

(4) Auctor *Constit. Apostolic. l. 3. c. 8.* apud Cotelerium *l. c. p. 285.*, Concilium Eliberitanum *Can. 28.*, quem in canonem vide Albaspinæum *p. 169. ed. Neap. cit.* Quin etiam fratrum inter se dissidentium oblationes recipi vetat Concilium Carthaginense IV. *Can. 93. col. 984. t. 1. Collect. Harduini ed. Paris. cit.* In Capitularibus Caroli M. & Ludovici Pii *l. 7. c. 442. col. 751. & in Addit. 4. c. 81. col. 613. t. 1. ed. Baluzii Ven. 1772.* rejiciuntur oblationes illorum, qui sibi mortem consciverunt, quique pro suis criminibus puniuntur. Repudiabat etiam Ecclesia oblationes datas ab illis, qui pauperes opprimebant, uti patet ex eodem Concilio Carthaginensi *Can. 6. l. c.*, cum quo consentit Auctor *Constit. Apostolic. l. 4. c. 6. p. 297.*, ubi alia præterea scelesti homines recensentur, quorum oblationes non recipiebantur. Ambrosius *Ep. 17. n. 14. col. 870. t. 3. ed. cit.* Valentianum Imperatorem monet, ne quid ad idololatriam restituendam conferret; quoniam si id fecisset, ejus oblationes Ecclesia repudiasset. Atque id quidem perpetuum fuit de

oblationibus, unde Eucharistiæ elementa sumebantur. Ceteras oblationes interdum receptas constat, quamquam ab iis fierent, qui communionis expertes erant, & quidem Hormisdas P., uti narrat Anastasius *in ejus Vit. §. 86. t. 1. p. 93. ed. Rom. 1718.* à Theodorico Ariano offerri passus est Cerostata argentea duo pensan. libras 70. Verum Liberius P., uti testatur Athanasius *Histor. Arian. ad Monach. n. 37. opp. t. 1. p. 289. ed. Patav. cit.*, & Theodoretus *Histor. l. 2. c. 16. p. 95. ed. Cantabrig. cit.* Constantii dona repudiavit; & munera Valentis nemo accipere ausus est, cum non sciretur, num ea Basilius esset accepturus, sicuti narrat Gregorius Nazianzenus *Orat. 20. de laud. Basilii Opp. t. 1. p. 351. ed. Colonia 1790.*

(5) Concilium Nicænum *Can. 11. t. 2. col. 38. 45. 52.*, & Ancyranum *Can. 4. & 5.* apud Labbæum *t. 1. col. 1487. ed. Ven.*, ubi canones, hos poenitentes appellant *κοινωνήτας καὶ κατὰ τὴν ἁγίαν ἐκκλησίαν ὁμολογῶντες* sine oblatione communicantes. Verum eorum, qui in poenitentia constituti, & reconciliationis cupidi subito moriebantur, oblationes Ecclesia accipiebat Concilium Vasense I. *Can. 2. t. 4. col. 717.* Arelatense II. *Can. 12.* apud eund. Labbæum *t. 5. col. 3. ed. Ven.*, & Toletanum XI. *Can. 12. t. 3. Collect. Harduini col. 1029.* Idem habent Capitularia Regum Francorum *l. 5. c. 130. & 142. col. 567. & 570. ed. Baluzii Ven. 1772.*, & Canones Isaac Episcopi Lingonensis *Can. 14.* apud eundem Baluzium *ead. loc. col. 641.* Vide Albaspinæum *Observ. 5. l. 1. p. 17. ed. Neap. 1770.*

(6) Quod adversus Marcionem, qui ducenta sestertia Ecclesiæ dederat, factum narrat Tertulianus *de Præscript. c. 30. p. 212. ed. Paris. 1675.*

§. IV. Jam oblationes aliæ ad altare fiebant, cum sacrificium peragebatur; & tunc quidem fideles offerebant panem, & vinum, thus etiam, atque oleum pro luminaribus, præterea Sabbato Sancto, qui dies erat solemnus Baptismi, lac, & mel, quo recens baptizati vesci solebant (1). Ex oblatis pane, & vino Eucharistiæ elementa desumebantur; quod reliquum erat clericis, ac pauperibus tribuebatur (2). Cum illa desiit, panis ac vini oblatio, cœpit offerri pecunia, unde Missæ honorarium ortum est (3).

(1) Consule *Can. Apostol. 3. 4. 5.* apud Cotelerium *l. c. p. 442.*, Concilium Carthaginense III. *Canon. 24.* apud Labbæum *t. 2. col. 1043.* Concilium Africanum *c. 4.* apud Pithæum *l. c. p. 144.* Sed

Concilium Trullanum *Can. 57.* apud enmd. Labbæum *t. 7. col. 1374.* lac, & mel offeri vetat.

(2) S. Justinus M. *Apol. 1. n. 66. & 67. p. 83. ed. Paris. 1742.*, Tertullianus *Apolog. c. 39. p. 31. ed. Paris. 1675.*

(3) Confer Mabillonium *Prefat. ad. par. 1. sæc. 3. Benedictin. n. 62. p. XXVII. ed. Ven. 1734.*, Franciscum de Berlendis *Dissert. de Oblat. pecul. §. 2., & R. Salam in Not. ad Bonam Rer. liturgic. l. 2. c. 8. §. 3. & 8. Not. 4. t. 3. p. 180. & 196. ed. Taurin. cit.*

§. V. Aliæ erant oblationes, quæ pro arbitrio in Ecclesia deponerentur, ut cederent in ipsius Ecclesiæ usum, aut in clericorum, & pauperum alimenta. Nam inde à primis sæculis erat in Ecclesiis arca, quæ *Corbona* dicebatur, & in quam fideles stipem inferebant, unde pauperes opem acciperent (1). Inde institutum est *Gazophylacium*, locus scilicet in exedris Ecclesiæ, quæ illæ fidelium oblationes deferebantur (2).

(1) Memorat hanc *corbonam* Cyprianus *de Oper. & elemosyn. p. 141. ed. Amstelæd. 1700.* cum reprehendit opulentam foeminam, quæ nihil obtulerat, his verbis: *Locuples, & dives es, & Dominicum celebrare te credis, quæ corbonam omnino non respicis; quæ in Dominicum sine sacrificio venis; quæ partem de sacrificio, quod pauper obtulit, sumis.* Basnagius *Exerc. Hist. crit. ad an. 44. n. 67.* *corbonæ* nomine non arcam pecuniariam, sed potius ipsas oblationes designari arbitratur, quoniam Hebraicum hoc vocabulum donum significat. Verum & ipsum *Corban*. Hebraicum locum condendæ pecuniæ destinatum notat Matthæus XXVII. 6. *non licet eos argenteos mittere in corbonam.* Adde, quod verisimile non est, Cyprianum latine scribentem aliter, ac Latini explicabant, intellexisse vocem, quæ latini juris, ac significationis evasit. Vide etiam Justinum Martyrem, & Tertullianum *l. c.*, qui memorant hanc stipem à fidelibus in Ecclesia depositam, ut ea pauperibus auxilium præberetur.

(2) Duplex *Gazophylacium* erat, alterum intra, & alterum extra Ecclesiam; utrumque describit Binghamus *Origin. eccl. l. 8. c. 6. §. 22. t. 3. p. 248. ed. Halæ Magdeburg. 1758.* In *Gazophylacio*, quod erat intra Ecclesiam, servabantur priores illæ oblationes, quarum antea memini; ad *Gazophylacium*, quod erat extra Ecclesiam, alterius generis oblationes deferebantur.

§. VI. Denique aliæ erant oblationes, quas Chris-

tiani pro sua pietate dabant, cum justa funeris solvebantur, cum sacramenta suscipiebant, cum alia sacra officia peragebantur. Sane quarto sæculo aliquid in Baptismo dari solebat (1). Hæ oblationes initio voluntariæ erant, sed temporis cursu in laudabiles consuetudines abierunt; & vero Concilio Lateranensi IV. sancitum est, ut libere sacramenta, ceteraque sacra officia administrarentur, sed ut fideles oblationes præstent, quas præstare consueverunt, & recusantes etiam cogi ab Episcopo possint (2). Non enim dantur tamquam pretium rerum sacrarum, sed tamquam præmium laboris, & tamquam alimenta, quæ Jus Divinum Ecclesiæ ministris tribui voluit. Atque hæc sunt jura, quæ ad Parochum pertinent, & ideo parochialia dicuntur.

(1) Gregorius Nazianzenus *Orat. 40. de Baptism. p. 672. t. 1. ed. Coloniae 1690.*

(2) *Cap. 42. de Simon.*

§. VII. Oblationes omnes, etiam quæ sponte, quæque in capella inferiori, aliove loco intra fines Parochiæ fiunt, pertinent ad Ecclesiam parochialem, nisi aliam esse constet offerentium voluntatem. Nimirum fideles oblationes facere videntur propter curam animarum, quam Ecclesia sustinet, quæ præsumptio locum non habet, cum alia offerentium voluntas patefacta est. Tunc enim oblationes dandæ sunt loco, cui quis eas adscribi voluit (1). Similiter ad Ecclesiam parochialem non pertinent oblationes, quæ alii loco consuetudine, vel privilegio addictæ sunt.

(1) Consule Barbosam *de Offic. Paroch. c. 24.*, Card. de Luca *de Decim. disc. 19.*, & Fagnanum *in cap. 9. de His quæ fiunt à Prælat. n. 14. & seq.*

§. VIII. Inter clericorum redditus recensentur etiam distributiones quotidianæ, quæ debentur Canonicis, qui Divinis officiis intersunt. Nulla enim est vel Cathedralis, vel Collegiata Ecclesia, quæ communem arcam

non habeat, unde sumuntur hæc præmia, quæ singulis diebus, atque horis adscripta sunt, ut Choro addicti facilius hac illecebra ducti, & frequentius ad illum conveniant (1). Non tamen hujus præsertim emolumentum ratio, sed pietatis studium, & obsequium in Deum ad chorum vocare unumquemque debet; neque effugeret simoniæ labem, qui tantum distributionem utilitate traheretur (2).

(1) Ivo Carnotensis *Ep. 219. ad Paschalem P. p. 93. ed. Paris. 1647.*

(2) Vide S. Thomam in *Quodlibet 8. qu. 6. art. 1.*

§. IX. Synodus Tridentina distributiones approbat, atque eas in morem perducere jubet, ubi veteri instituto receptæ non essent. Propterea statuit, ut in cunctis cathedralibus, & collegiatis Ecclesiis tertia pars fructuum, aliorumque reddituum, qui ad Capituli Dignitates, aut ad Canonicos pertinent, ab Episcopo, etiam tamquam Apostolicæ Sedis delegato, in quotidianas distributiones convertatur (1).

(1) Concilium Tridentinum *Sess. 21. c. 3. de Reform.*

§. X. Distributiones, quas absentes admittunt, capitulum nemini remittere, & condonare potest (1); sed Ecclesiæ fabricæ, aliive pio loco Episcopi arbitrio adscribendæ sunt distributiones eorum, qui redditus habent à capituli mensa sejunctos, eorum vero, quibus ex eadem mensa communes sunt redditus, inter præsentem dividuntur (2). Sunt tamen qui justis de causis abesse coguntur, & hi distributiones acquirunt, perinde ac præsentem essent; quales sunt vere, & graviter ægrotantes, carceribus injuria detenti, & absentes propter pestem, vel propter Ecclesiæ utilitatem (3).

(1) Confer Suarezium *de Religion. l. 4. de horis canonic. c. 10. n. 20. opp. t. 2.*, & Benedictum XIV. *Instit. Eccles. Instit. 107. §. 7. n. 42.*

(2) Dux sunt ea de re Tridentini Concilii leges *Sess. 21. c. 3. & Sess. 22. c. 3. de Reform.*, altera absentium distributiones præsentibus, & altera Ecclesiæ fabricæ, aut alii pio loco arbitrio Episcopi adscribit. Sed lex illa locum habet, cum communes sunt omnium canonicorum redditus, altera vero, cum illi absunt, quibus sua à capitulari mensa distincta præbenda est. Consule Fagnanum in *cap. Quia nonnulli n. 22. & seq. de Cleric. non residen.*

(3) Bonifacius VIII. in *Cap. unic. de Cleric. non residen. in 6.*, quam legem renovavit Synodus Tridentina *Sess. 24. c. 12. de Reform.*, postquam generatim constituit, absentes distributionibus carere, addit hæc: *Exceptis illis, quos infirmitas, seu justa, & rationalis corporalis necessitas, aut evidens Ecclesiæ utilitas excuset.* Itaque quæsitum est, quæ infirmitas, quæ item corporalis necessitas, quæ denique Ecclesiæ utilitas requiratur, ut absentes distributiones accipiant. Generatim verus, gravisque morbus requiratur, qui aliquem domo exire prohibeat, quamquam ea in re boni viri arbitrium spectare oporteat; neque hic ipse morbus est satis, cum quis sanus Divinis officiis interesse non solebat. Excusantur etiam, qui carceribus injuste detinentur, quique ob pestis causam, aut propter inimicitias, vel injurias, quas immerito perferunt, ad chorum venire nequeunt. Similiter Canonicus Theologus, & Penitentiarius, itemque Canonicus, qui in eadem Ecclesia & canonicatum, & curam animarum habet, tamquam præsentem in choro habentur, cum ea præstant, quæ sui muneris propria sunt. Hæc, & cetera, quæ ad hunc locum pertinent, diligenter explicat Benedictus XIV. *l. c. §. 8. & seq. n. 45. & seq.* Vide etiam Giraldum *Exposit. Jur. Pontific. part. 1. l. 3. Decretal. sect. 358. p. 243. & seq.*, à quo omnes, qui etiam absentes quotidianas distributiones accipiunt, accurate recensentur.

§. XI. Denique vicarii, qui exercent curam animarum, quæ capitulis, aut monasteriis conjuncta est, congruam portionem habere debent. Quo nomine intelligitur certa pars fructuum, quæ ex parochiæ redditibus Episcopi arbitrio detrahitur, quæque vicario adscribitur, unde habeat id, quod ad decentem ejus tuitionem necessarium est (1). Constituunt hos vicarios capitula, monasteria, & cetera loca pia, quæ curam habent animarum, ut parochialia gerant officia, verum illi ab Episcopo approbandi sunt (2).

(1) Concilium Tridentinum *Sess. 7. c. 7. de Reform.*, Benedictus XIV. *Const. Cum semper 107. in ejus Bullar. t. 1. p. 222. Tom. II.*

§. 10. *ed. Rom. seu Ven. 1754.* Confer ea, quæ supra diximus l. 1. tit. 3. sect. 9. §. 84. p. 257.

(2) Consule Giraldum *Exposit. Jur. Pontific. part. 2. sect. 23. p. 828.*

## TITULUS XVIII.

### DE PECULIO CLERICORUM.

- |                                    |                                       |
|------------------------------------|---------------------------------------|
| I. Peculium ecclesiasticum quid?   | IV. Facultas testandi de hoc peculio. |
| II. Bona patrimonialia clericorum. | V. Spolia, & eorum Collectores.       |
| III. Usus peculii ecclesiastici.   |                                       |

#### §. I.

**E**x Ecclesiæ bonis, cum ad clericos ea pervenerint, existit illud, quod in Jure nostro peculium Clericorum appellatur. Peculii nomen ex jure civili desumptum est, ac significat quasi *pusillam pecuniam*, seu *patrimonium pusillum*, ut inquit Ulpianus (1), quod servus permissu domini separatum à dominicis rationibus habet. Placuit hoc nomen traducere ad res ecclesiasticas, quoniam uti servus verum non habet dominium peculii sui, ita neque clericus dominus est bonorum, unde illud peculium conflatum est; imo si dominus revera est fructuum eorundem bonorum, non merus administrator, ut multi putant, hoc certe dominium & arbitrium non ita late patet, uti patet dominium, quod omnes habent in rebus suis.

(1) *Leg. 5. ff. de Pecul.*

§. II Verum, præter hoc peculium, habent etiam clerici bona privata, sive patrimonialia, qualia sunt acquisita hæreditate, legato, contractu, aliove jure, quod clerici cum reliquis civibus commune habent. Horum quidem bonorum omnium plenum clericis dominium est, & ideo distractio, atque consumptio eo-

rum arbitrio relinquitur (1). Moriente vero clerico sine testamento, hæc bona transeunt ad cognatos proximos ab intestato, ac si nulli fuerint vel ex testamento, vel ab intestato hæredes, ad Ecclesiam deferuntur (2).

- (1) *Can. 4. c. 12. q. 5., Cap. 9. & 12. de Testam.*  
 (2) *Cap. 1. eod. C. 1. de Succes. ab intest.*

§. III. Sed in ecclesiastico peculio illud sæpe quaesitum est, num clerici in eo dominium habeant, an potius tantum usum, & administrationem. Quæ disputatio eo spectat, ut sciatur, num lex justitiæ, an pietatis, & misericordiæ, ac jus positivum Ecclesiæ clericos cogat in pauperes, aut alios pios usus convertere quidquid ex decenti exhibitione sua superest de rebus rerum ecclesiasticarum (1). Alterutram sequi opinionem placeat, certum est, clericos ex bonis ecclesiasticis tantum sumere, quod ipsis est necessarium ad honeste, ac decenter vivendum, reliquum in pios usus conferre oportere.

(1) Controversiam hanc, omnibus excussis argumentis, diligentissime, & copiosissime expendit Benedictus XIV. *de Synod. dioces. l. 7. c. 2.* Videndus est etiam Theodorus Rupprechtus *Not. histor. in jus Canon. l. 3. tit. 25.*

§. IV. Antiqui canones de ecclesiastico peculio clericos testari vetabant, quoniam illud redire debebat ad Ecclesiam, unde profectum erat (1). Sed sensim consuetudine, ac privilegio Summorum Pontificum, præsertim ob frequentes lites, quas excitabat difficultas discernendi bona ecclesiastica à patrimonialibus, inductum est, ut clerici etiam de bonis ecclesiasticis testamentum condant. Interim in Foro valent hæc testamenta; sed gravi certe crimine obligantur clerici, qui potius quam in pios, conferunt in profanos usus, aut in ditandis consanguineis insumunt fructus rerum ecclesiasticarum. Non enim consuetudo bonorum na-

turam mutat, neque privilegium datum censetur cum gravi detrimento pauperum, & Ecclesiarum (2).

(1) *Can. 40. Apostolor. apud Cotelierum l. c. p. 447., Cap. 1. de Pecul. cleric., Cap. 7. de Testamen.*

(2) *Vide Concilium Tridentinum Sess. 25. c. 1. de Reform.*

§. V. Bona ecclesiastica clericorum post eorum obitum spolia dicta sunt, quoniam clerici, exemplo Monachorum, ad vitæ exitum properantes rebus peculiaribus sese ultro spoliare consueverunt, ne quid Ecclesia caperet detrimenti. Hæc bona quæ clericus moriens relinquit, nisi vel consuetudine, vel privilegio Summi Pontificis testandi facultatem habeat (1), jure spoli pertinet ad Cameram Apostolicam, quæ ea colligit per *collectores* in provinciis constitutos, & cuncta in pauperum alimenta, aliosve pios usus convertit (2). Neque quis sibi per hos collectores inferri damnum, aut injuriam putet; quoniam spoliolum ad ea pertinet, de quibus clericus liberum non habet statuendi arbitrium, atque illud declinare unusquisque potest, si vivens obtemperet legi, qua obstringitur, piisque adscribat usibus redditus ecclesiasticos, qui ei supersunt ex necessariis ad vitam traducendam (3).

(1) *Consule Giraldum Exposit. Jur. Pontific. part. 1. Decretal. l. 3. sect. 475. p. 306. & 307., & Lucium Ferraris Bibliothec. verb. Spoliolum, à quibus omnes, qui vel consuetudine, vel privilegio de ecclesiasticis bonis testari possunt, accurate recensentur. Cives, & incolæ Urbis Romæ, quique procul ab ea decedunt intra decem millia pasuum eo privilegio fruuntur per Constit. In eminenti 33. Pauli V. in Bullar. t. 5. part. 3. p. 197.*

(2) *Consule Benedictum XIV. de Synod. dioces. l. 3. c. 8. num. 6.*

(3) *Spolia instituta sunt à Summis Pontificibus ad coercendam avaritiam clericorum, qui multas ex ecclesiasticis bonis quærebant opes, ut iis ditarent consanguineos suos, atque ad tuendos canones, quibus sancitum est, ut Ecclesiæ bona in pios usus conferantur. Narrat. inter ceteros Matthæus Paris ad an. 1246. p. 474. ed. Paris. 1644., tres Angliæ Archidiaconos incredibilem quandam*

pecuniæ vim coacervasse, præter mobilia complurima magni pretii, & ex iis duos ab intestato obiisse, quo factum est, ut opes illæ ad laicos pervenirent. *Obierant intestatus, inquit, & plura millia marcarum cum vasis multis argenteis, sæculo, & secularibus infeliciter dimiserat.* Episcopi, cum ipsis decedentium clericorum spoliolum permitteretur, sæpe vel potentia impediti suum munus exercere non poterant, vel etiam gratia freti ultro negligebant, & sæpe etiam in privatam utilitatem suam convertebant quidquid ex hoc spoliolum clericorum acceperant. Adde, quod multi Episcopi eodem, quo ceteri clerici, laborabant morbo, studio videlicet ditandi suos ex rebus ecclesiasticis, neque ullus erat, qui de episcoporum spoliis eam gereret sollicitudinem, quam gerere oportebat. Itaque ut frenum haberet avaritia clericorum, ac sarta tecta servaretur vis legum ecclesiasticarum, Sedes Apostolica curam suscepit bonorum, quæ ad clericum ex Ecclesia venerunt, ut ea conferat in pios illos usus, in quos clerici conferre debuissent. Quod si Ecclesia est, quæ spoliis clericorum indigeat, ea facile remittit Sedes Apostolica, ut in illius utilitatem convertantur. Ita Innocentius XII. in *Const. Inscrutabili* 81. *Bullar. t. 9. p. 342.,* quam constitutionem postea confirmavit Benedictus XIII. *Const. Sacrosancti Apostolatus* 16. & *Const. Romanum decet Pontificem* 151. *Bullar. t. 11. & 12. p. 324. & 152.,* ac Benedictus XIV. *Const. Pastoralis* 57. *tom. 4. ejus Bullarii p. 57. ed. cit. in Regno Neapolitano decedentium Episcoporum, ac Prælatorum spolia concessit Ecclesiis, quibus illi præfecti fuerant. Recte hinc observat Thomasinus Vet. & nov. Eccles. disciplin. part. 3. l. 2. c. 57. n. 3.,* quod si invidiosa sunt spolia, omnis invidia, & infamia conferenda est *in insatiabilem quandam avaritiam vel beneficiariorum, qui ex stipendiis in pauperes dispergendis quosdam sibi accumulanti thesauros iniquitatis, vel cognatorum, qui in bona pauperibus, & Ecclesiis dedicata succedere gestiunt.* Idem habet Baronius *ad an. 397. n. 64. t. 6. p. 253. ed. Lucæ, ubi etiam animadvertit, quod qui de collectorum importuna exactione quærentur, hos facile vitabunt, & prudenter arte deludent, qui bona Ecclesiæ, quæ supersunt, non congregarint, sed in pauperes erogarint.*